

СЛУЖБА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИРАЊА ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА

На основу члана 10. став (1) Закона о финансирању политичких странака («Службени гласник БиХ» број 95/12 и 41/16), члана 25. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака («Службени гласник БиХ» број 96/13, 89/16, 5/22 и 31/24) и члана 12. Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких странака («Службени гласник БиХ» број 103/08, 5/22 и 39/25), издајем

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ ГОДИШЊЕГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАЈА ЗА 2022. ГОДИНУ ДЕМОКРАТСКОГ САВЕЗА-ДЕМОС

Број: 03-07-6-463/23
Сарајево, 09.12.2025. године

САДРЖАЈ

МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА	3
1. УВОД	4
2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ.....	4
3. ОПИС ПРЕГЛЕДА И КОНТРОЛЕ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАЈА.....	5
Предмет прегледа и контроле.....	5
Циљ прегледа и контроле	5
Обим прегледа и контроле.....	5
4. ПРЕТХОДНЕ КОНТРОЛЕ И РЕВИЗИЈЕ.....	5
5. НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ.....	5
5.1 НАЛАЗИ	5
5.2 ПРЕПОРУКЕ	13

МИШЉЕЊЕ РЕВИЗОРА

Служба за ревизију финансирања политичких странака извршила је преглед годишњег финансијског извјештаја Демократског савеза-ДЕМОС за 2022. годину и финансијског извјештаја за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године.

Руководство политичке странке је одговорно за финансијске извјештаје, поступање странке у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака и одредбама поглавља 15 Изборног закона Босне и Херцеговине, те успостављање ефикасног система интерних контрола.

Преглед смо обавили у складу са ревизијским стандардима примјењивим на ангажману у прегледу. Ови стандарди захтијевају да планирамо и извршимо преглед да би добили умјерену поузданост да странка није значајно кршила одредбе Закона о финансирању политичких странака.

Преглед је ограничен на контролу годишњег финансијског извјештаја политичке странке и примјену аналитичких процедура на подацима из финансијских извјештаја, па према томе не обезбјеђују поузданост која би се добила извршеном ревизијом у просторијама странке.

Прегледом годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, утврђено је да је Демократски савез-ДЕМОС прекршио одредбе члана 4. став (1), члана 5. став (4), члана 8. став (1), члана 11. став (1) и члана 12. став (1), став (3) и став (4) Закона о финансирању политичких странака и члана 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине.

На основу нашег прегледа, односно контроле финансијског извјештаја, осим горње напомене, нисмо запазили ништа значајно што би указало на недостатке у финансијском извјештају или на финансирање ове политичке странке супротно одредбама Закона о финансирању политичких странака, нити на финансирање трошкова изборне кампање супротно одредбама члана 15.10 Изборног закона Босне и Херцеговине.

1. УВОД

Служба за ревизију финансирања политичких странака (у даљем тексту: Служба за ревизију) извршила је преглед годишњег финансијског извјештаја Демократског савеза-ДЕМОС за 2022. годину и финансијског извјештаја за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године.

Преглед и контрола финансијског извјештаја су проведени у складу са чланом 25. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и чланом 2. Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких странака.

Због чињенице да није обављена ревизија у просторијама политичке странке, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке не буду откривене.

Према подацима из годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, Демократски савез-ДЕМОС се финансирао из следећих извора:

Р/Б	Извори финансирања	Износ (КМ)	Структура (%)
1.	Чланарина	18.502,00	5,04
2.	Прилози физичких лица (3-а)	166.170,00	45,29
3.	Прилози правних лица (3-б)	1.000,00	0,27
4.	Приходи од имовине (3-ц)	0,00	0,00
5.	Приходи од добити предузећа у власништву политичке странке (3-д)	0,00	0,00
6.	Приходи од поклона (3-е)	0,00	0,00
7.	Приходи из буџета (3-ф)	176.094,06	47,99
8.	Приходи од пропаганде (3-г)	0,00	0,00
I	Укупни приходи (1-8)	361.766,06	98,60
II	Остали приходи и друго	5.137,11	1,40
	Извори финансирања (I+II)	366.903,17	100,00

У годишњем финансијском извјештају за 2022. годину Демократски савез-ДЕМОС је исказао расходе у укупном износу од 339.469,12 КМ.

2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ

Назив политичке странке: Демократски савез-ДЕМОС. Скраћени назив странке: ДЕМОС

Демократски савез-ДЕМОС је уписан у регистар код Основног суда у Бањалуци Рјешењем број: Рп-6/18 од 24.12.2018. године. Рјешењем број: Рп-6/18 од 09.06.2020. године поред назива странке, додаје се и скраћени назив који гласи ДЕМОС.

Сједиште политичке странке је у Бањалуци, улица Краља Петра I Карађорђевића бр. 109.

Лице овлашћено за заступање странке је Недељко Чубриловић, предсједник странке.

Лице овлашћено за подношење финансијских извјештаја за 2022. годину је Маја Шепа.

Према подацима из годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, организациону структуру Демократског савеза-ДЕМОС чине:

- Главни одбор,
- 7 градских одбора и
- 46 општинских одбора.

3. ОПИС ПРЕГЛЕДА И КОНТРОЛЕ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАЈА

Предмет прегледа и контроле је годишњи финансијски извјештај Демократског савеза-ДЕМОС за 2022. годину и финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године.

Циљ прегледа и контроле је да ревизор на бази финансијског извјештаја покуша да установи да ли је политичка странка у извјештајном периоду поступала у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака и одредбама члана 15.10 Изборног закона Босне и Херцеговине. Уколико ревизор на бази контроле финансијског извјештаја утврди одређена кршења наведених закона, оцјењује да ли је потребно извршити ревизију у просторијама странке да би могао изразити мишљење о томе да ли се странка финансира у складу са Законом о финансирању политичких странака.

Обим прегледа и контроле финансијског извјештаја Демократског савеза-ДЕМОС обухвата контролу и провођење аналитичких процедура ради утврђивања усклађености података које је странка исказала у финансијском извјештају са одредбама Закона о финансирању политичких странака, односно усклађености извора финансирања и начина трошења средстава.

4. ПРЕТХОДНЕ КОНТРОЛЕ И РЕВИЗИЈЕ

Служба за ревизију обавила је ревизију и преглед финансијских извјештаја Демократског савеза-ДЕМОС у периоду од 2019. до 2021. године, након чега су издати извјештаји о ревизији, односно извјештаји о прегледу са налазима ревизије, мишљењем ревизора и препорукама странци.

Након извршене ревизије годишњег финансијског извјештаја за 2021. годину, Служба за ревизију је издала Извјештај о ревизији са мишљењем ревизора, налазима ревизије и препорукама странци да финансијска средства странке троши у складу са програмом и статутом политичке странке, односно у складу са планом прихода и расхода, да успостави правилне и потпуне евиденције о својим приходима, расходима и обавезама, као претпоставку за правилно финансијско извјештавање, да води пословне књиге и врши попис имовине и обавеза у складу са рачуноводственим прописима, да успостави готовинско пословање у складу са принципима и правилима благајничког пословања, да финансијске извјештаје које подноси Централној изборној комисији Босне и Херцеговине попуњава у складу са Правилником о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и да успостави интерне контроле ради спречавања погрешног евидентирања прихода и расхода, те злоупотребе финансијских средстава.

Нереализоване препоруке:

На основу уочених недостатака у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину, утврђено је да политичка странка није испоштовала препоруке ревизије.

5. НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ

5.1 НАЛАЗИ

а) Демократски савез-ДЕМОС прекршио је одредбе члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких странака¹.

Демократски савез-ДЕМОС је Планом прихода и расхода за 2022. годину, планирао укупне расходе у износу од 538.100,00 КМ.

¹ У складу са одредбом члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких странака, странка финансијска средства из члана 3. став (1) овог закона може користити искључиво за остваривање циљева утврђених својим програмом и статутом.

У годишњем финансијском извјештају и пословним књигама за 2022. годину политичка странка је исказала укупне трошкове у износу од 339.469,12 КМ.

Увидом у структуру планираних и остварених трошкова, утврђено је да је Демократски савез-ДЕМОС мимо плана, остварио трошкове у износу од 42.509,03 КМ.

Политичка странка је планиране трошкове прекорачила за износ од 36.527,42 КМ, док трошкове које је остварила у износу од 5.981,61 КМ, није планирала.

- Трошкови закупнине пословних простора, трошкови осталих закупнина, трошкови бруто плата запослених и трошкови књиговодствених услуга прекорачени су у укупном износу од 36.527,42 КМ. Политичка странка је прекорачила планиране трошкове закупнине пословних простора за 9.301,19 КМ, трошкове осталих закупнина у износу од 8.125,41 КМ, трошкове бруто плата запослених у износу од 18.800,82 КМ и трошкове књиговодствених услуга у износу од 300,00 КМ.
- Политичка странка није планирала трошкове услуга, трошкове осталог материјала и трошкове обезбјеђења, а исте је остварила у укупном износу од 5.981,61 КМ, и то: трошкове услуга у износу од 4.833,00 КМ, трошкове осталог материјала у износу од 1.048,61 КМ и трошкове обезбјеђења у износу од 100,00 КМ.

С обзиром да је финансијска средства у износу од 42.509,03 КМ остварио мимо Плана прихода и расхода за 2022. годину, Демократски савез-ДЕМОС је прекршио одредбе члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

б) Демократски савез-ДЕМОС прекршио је одредбе члана 5. став (4) и члана 8. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

Прегледом годишњег финансијског извјештаја утврђено је да Демократски савез-ДЕМОС није успоставио евиденције у пословним књигама и није пријавио у годишњем финансијском извјештају неновчану донацију правног лица по основу пружених услуга по повољнијим условима, неновчану донацију по основу кориштења пословних простора без накнаде у току 2022. године, неновчане донације по основу бесплатног оглашавања на друштвеним мрежама, бесплатног кориштења простора за предизборне скупове и бесплатног оглашавања на рекламним површинама („billboard“ и „led display“) током изборне кампање 2022. године, те примљене чланарине путем благајне нису уплаћиване на трансакцијски рачун политичке странке у року од 10 дана од дана пријема уплате, чиме су прекршене одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Такође, утврђено је да је политичка странка значајан дио неновчаних донација остварила супротно одредби члана 8. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

- (1) Демократски савез-ДЕМОС није у годишњем финансијском извјештају пријавио неновчану донацију Јавне установе Спортски центар „Борик“ Бањалука у износу од 455,00 КМ, чиме је прекршио одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Увидом у предрачун број: 45 од 29.08.2022. године у износу од 4.095,00 КМ са укљученим попустом од 10 %, утврђено је да је Јавна установа Спортски центар „Борик“ Бањалука Демократском савезу-ДЕМОС за коришћење спортске дворане „Центар“ одобрила попуст у износу 455,00 КМ.

С обзиром да политичка странка није имала обавезу да плати 455,00 КМ, остварила је неновчану донацију Јавне установе Спортски центар „Борик“ Бањалука, која је забрањена одредбом из члана 8. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

Политичка странка је неновчану донацију била дужна евидентирати у пословним књигама и исказати у годишњем финансијском извјештају.

- (2) Политичка странка није у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају евидентирала неновчане донације по основу бесплатног кориштења пословних простора, које је користио Главни одбор странке у Бањалуци.

Према подацима из Потврде од 25.12.2022. године, коју је доставила политичка странка, утврђено је да је странка користила пословне просторе правног лица „L.T.G. Company“ д.о.о. Бањалука, локал 18. и 19. у улици Краља Петра I Карађорђевића 109, за које према подацима из саме потврде није била дужна плаћати закупнину.

Демократски савез-ДЕМОС је кориштењем пословних простора без плаћања закупнине остварио неновчану донацију, коју је у складу са чланом 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака био обавезан евидентирати у пословним књигама и пријавити у годишњем финансијском извјештају, који је поднио Централној изборној комисији БиХ.

- (3) Демократски савез-ДЕМОС није успоставио евиденције, нити је у финансијском извјештају пријавио неновчане донације по основу бесплатних објава на друштвеној мрежи, које према подацима са платформе „Facebook“ износе 1.113,50 КМ².

- Увидом у податке са платформе „Facebook“ утврђено је да су сљедећи оглашивачи платили објаве на овој друштвеној мрежи у вриједности од 1.013,20 КМ, и то: Данка Игњатовић за страницу „Boran Bosancic“ у износу од 516,00 КМ и за страницу „Данка Игњатовић - Жена за 5“ у износу од 297,00 КМ, те Бојан Хрстић за страницу „Boran Bosancic“ у износу од 100,10 КМ и Тања Јанковић за страницу „Александра Музгоња - Aleksandra Muzgonja“ у износу од 100,10 КМ.
- За три огласа на страници „Данка Игњатовић - Жена за 5“ нису утврђени оглашивачи, за које је према подацима са „Meta Ad Library“ плаћен укупан износ од 100,30 КМ.

С обзиром да није утврђено ко је спонзорисао наведене огласе, сматра се да је политичка странка остварила донације анонимних донатора, што је супротно одредби члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

- (4) Демократски савез-ДЕМОС у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказао неновчане донације по основу бесплатног кориштења сала, дворане и свадбеног салона за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање, чиме је прекршио одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

На основу мониторинга изборне кампање коју је провео „Transparency International BiH“, те снимака са предизборних скупова, који су достављени Централној изборној комисији БиХ, утврђено је да је Демократски савез-ДЕМОС за предизборне скупове користио просторије у Прњавору (Центар за културу), Приједору (Кино Козара), Теслићу (Дом просвјете), Требињу (Дом младих), Сокоцу (Спортска дворана), Градишци (Културни центар) и Источном Сарајеву (Свадебни салон).

Увидом у акт број: 06-04/24 од 03.06.2024. који је доставила политичка странка, утврђено је да странка није платила наведене услуге закупа, већ се ради о неновчаним донацијама физичких лица.

С обзиром да није утврђен идентитет донатора, сматрамо да је политичка странка остварила неновчане донације од неименованих донатора, чиме је прекршила и одредбе члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

- (5) Увидом у податке о истицању билборда на Општим изборима 2022. године, које је доставио „Transparency International BiH“, утврђено је да је Демократски савез-ДЕМОС током изборне кампање 2022. године имао рекламне површине у Бањалуци (1 “billboard”), Бијељини (2 “billboard” и 3 “led display”), Добоју (2 “billboard” и 1 “led display”), Источном Сарајеву (2 “billboard”), Лакташима (1 “billboard” и 1 “led display”), Лопарама

² У односу на Прелиминарни извјештај о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину извршен је унос износа вриједности свих неновчаних донација, по основу бесплатних објава на друштвеној мрежи „Facebook“.

(1 “led display”), Палама (6 “billboard”), Приједору (1 “led display”), Прњавору (2 “billboard”), Сокоцу (1 “led display”), Угљевику (5 “billboard”) и Зворнику (2 “billboard”) за које политичка странка нема документацију.

Чињеница да је „Transparency International BiH“ евидентирао рекламне површине на којима се оглашавала странка, а да странка нема документацију нити спецификације о закупу рекламних површина на 31 локацији³ у 12 градова и општина, указује да је странка у току предизборне кампање бесплатно користила рекламне површине, односно да је остварила неновчане донације процијењене вриједности од 19.800,00 КМ⁴.

С обзиром да политичка странка у пословним књигама није евидентирала и у годишњем финансијском извјештају није пријавила неновчане донације, те да није познат идентитет донатора, прекршене су одредбе члана 5. став (4) и члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

- (6) Увидом у изводе са трансакционих рачуна утврђено је да је Градски одбор Зворник, у току 2022. године, на трансакциони рачун странке уплатио чланарину у износу од 16.402,00 КМ.

Контролом достављене документације утврђено је да је Градски одбор Зворник дио средстава по основу прикупљене чланарине уплаћивао на трансакциони рачун странке након протекла 10 дана од дана пријема готовинске уплате, чиме је прекршио одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

с) Демократски савез-ДЕМОС прекршио је одредбе члана 11. став (1) и члана 12. став (1), став (3) и став (4) Закона о финансирању политичких странака и члана 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине.

На основу прегледа годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, утврђено је да Демократски савез-ДЕМОС није водио потпуне и правилне евиденције о приходима, расходима и обавезама, није поступао у складу са рачуноводственим прописима и принципима благајничког пословања, те годишњи финансијски извјештај није попунио у складу са одредбама Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака (у даљем тексту: Правилник), чиме је прекршио одредбе члана 11. став (1) и члана 12. став (1) и став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Политичка странка није успоставила потпуне евиденције ни о трошковима изборне кампање чиме је прекршила одредбе члана 12. став (3) Закона о финансирању политичких странака и одредбе члана 15. 1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине.

- (1) Контролом благајне Демократског савеза-ДЕМОС утврђено је да политичка странка није успоставила евиденције о новчаним токовима путем благајне у складу са рачуноводственим прописима и принципима благајничког пословања, благајнички извјештаји нису вођени на дневном нивоу, те уплате и исплате са благајне нису вршене на основу валидне документације. Такође, странка је у обрасцу 2.1 погрешно исказала назив организационог дијела странке, чиме је прекршила одредбе члана 12. Правилника.

- Демократски савез-ДЕМОС је на обрасцу 2.1 годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину исказао промет благајне Главног одбора Бањалука и то: почетно стање у износу 0,00 КМ, укупан промет улаза и излаза у износу од 16.402,00 КМ и стање на дан 31.12.2022. године у износу од 0,00 КМ.

³ Оглашавање на рекламним површинама: 23 “billboard” и 8 “led display”.

⁴ Приликом обрачуна износа неновчаних донација узета је цијена закупа рекламних површина према цјеновнику добављача „Нова опрема“ д.о.о. Бањалука („billboard“ у износу од 600,00 КМ), док је за закуп „led display“ узета цијена од 750,00 КМ према подацима са рачуна добављача “Метромедиа” д.о.о. Бањалука.

Увидом у достављену документацију утврђено је да се уплаћена средства у укупном износу од 16.402,00 КМ односе на Градски одбор Зворник, по основу чланарина прикупљених од више лица.

- На основу достављених благајничких дневника са прилозима Градског одбора Зворник, утврђено је да политичка странка није водила благајну у складу са правилима и принципима благајничког пословања.

Увидом у благајничке дневнике утврђено је да странка није сачињавала налог благајне за наплату чланарине, за сваку уплату посебно, већ збирни налог наплате, а у прилогу је достављен списак уплата о примљеној чланарини из које се види уплатилац.

Увидом у списак уплаћених чланарина, утврђено је да на списку није предвиђено мјесто за потпис донатора, те да није јасно назначен датум пријема донација. Изузетак представљају уплате 28 физичких лица у периоду од 27.06.2022. до 25.08.2022. године, које садрже датум уплате, али без потписа донатора.

- (2) Демократски савез-ДЕМОС у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није успоставио правилне и потпуне евиденције о приходима, чиме је прекршио одредбе члана 13., 14., 18. и 19. Правилника.

- Увидом у трансакцијски рачун странке и потврде о примљеним прилозима које је политичка странка издала физичким лицима, утврђено је да је физичко лице Миленко Јаћимовић политичкој странци дана 10.11.2022. и 14.11.2022. године уплатио прилоге у износу од по 5.000,00 КМ, односно укупно 10.000,00 КМ, док је политичка странка у пословним књигама евидентирала прилоге Миленка Јаћимовића у износу од 5.000,00 КМ и Жељка Јаћимовића у износу од 5.000,00 КМ.
- Увидом у потврде о примљеним прилозима које је политичка странка издала физичким и правним лицима утврђено је да потврде не садрже адресу пребивалишта/сједишта донатора, те је умјесто броја личног документа наведен јединствени матични број, што је супротно одредбама члана 6. Правилника⁵.
- Политичка странка није успоставила евиденције, нити је у финансијском извјештају пријавила неновчане донације које је остварила по основу бесплатног кориштења пословних просторија од правног лица „L.T.G. Company“ д.о.о. Бањалука у току 2022. године, те бесплатног оглашавања на друштвеним мрежама, бесплатног кориштења сала, дворана и опреме за одржавање предизборних скупова и трибина, бесплатног оглашавања на рекламним површинама („billboard“ и „led display“) током изборне кампање 2022. године⁶, чиме је прекршила одредбе члана 13. и 18. Правилника.
- Демократски савез-ДЕМОС није у обрасцу 3-ф (приходи из буџета) годишњег финансијског извјештаја исказао тачне податке о приходима оствареним из буџета, чиме је прекршио одредбе члана 13. и 19. Правилника.

Политичка странка је у годишњем финансијском извјештају исказала приходе из буџета Града Бањалука у износу од 176.094,06 КМ.

Увидом у трансакцијске рачуне странке утврђено је да је странка остварила укупне приходе из буџета више нивоа власти у укупном износу од 176.094,08 КМ, и то: буџета Републике Српске у износу од 65.829,87 КМ, градова и општина: Зворник у износу од 9.491,53 КМ, Бањалука у износу од 21.280,88 КМ, Добој у износу од 7.971,33 КМ, Бијељина у износу од 32.038,68 КМ, Источно Сарајево у износу од 924,00 КМ, Градишка у износу од 5.480,31 КМ, Шипово у износу од 1.678,12 КМ,

⁵ У складу са одредбама из члана 6. Правилника, политичка странка је дужна сваком физичком и правном лицу од којег је примила чланарину или прилог издати потврду у којој су садржани следећи подаци: назив политичке странке, серијски број потврде, укупан износ чланарине/прилога, име и презиме/назив донатора, број личног документа/идентификациони број донатора, адреса и мјесто пребивалишта/сједишта донатора, датум уплате, датум издавања потврде и потпис овлашћеног лица.

⁶ Детаљније објашњено у налазу под б).

Пелагићево у износу од 500,00 КМ, Мркоњић Град у износу од 6.058,80 КМ, Оштра Лука у износу од 132,00 КМ, Брод у износу од 352,44 КМ, Љубиње у износу од 245,72 КМ, Милићи у износу од 4.580,03 КМ, Прњавор у износу од 1.398,78 КМ, Хан Пијесак у износу од 988,97 КМ, Пале у износу од 2.486,00 КМ, Рогатица у износу од 880,04 КМ, Чајниче у износу од 545,60 КМ, Рудо у износу од 692,83 КМ, Источна Илица у износу од 1.325,55 КМ, Невесиње у износу 946,42 КМ, Гацко у износу од 1.492,00 КМ, Фоча у износу од 3.546,72 КМ, Шамац у износу од 887,72 КМ, Котор Варош у износу од 2.037,04 КМ, Трново у износу од 315,36 КМ и Челинац у износу од 1.987,34 КМ.

Наиме, странка је у годишњем финансијском извјештају укупне приходе из буџета исказала као приходе из буџета Града Бањалука, док је исте била у обавези да исказе по нивоима власти од којих је примила средства.

Поред наведеног, утврђено је да је Демократски савез-ДЕМОС у пословним књигама уплату Општине Источна Илица од 04.05.2022. године у износу 107,81 КМ у пословним књигама исказала као приход из буџета Града Источно Сарајево.

- (3) Демократски савез-ДЕМОС није у годишњем финансијском извјештају исказао потпуне и правилне податке о својим расходима, чиме је прекршио одредбе члана 21, 22. и 23. Правилника.

Прегледом годишњег финансијског извјештаја утврђено је да политичка странка није водила потпуне евиденције о трошковима, те да је дио трошкова пропаганде исказала у обрасцима 4.1 (режијско-административни и остали трошкови) годишњег финансијског извјештаја, чиме је трошкове пропаганде исказала у мањем износу у односу на остварене.

- Увидом у уговоре о закупу пословних просторија утврђено је да је странка у пословним књигама евидентирала и у годишњем финансијском извјештају исказала трошкове закупнине пословних просторија у мањем износу у односу на уговорену закупнину, и то: ГО Приједор у износу од 457,50 КМ, ОО Петрово у износу од 1.000,00 КМ, ОО Модрича у износу од 350,00 КМ, ОО Брчко дистрикт БиХ у износу од 200,00 КМ и ОО Челинац у износу од 135,00 КМ.

Такође, трошкови закупнине пословних просторија које су користили сљедећи организациони дијелови странке евидентирани су у пословним књигама и исказани у годишњем финансијском извјештају у већем износу у односу на уговорену цијену закупа: ГО Зворник у износу од 800,00 КМ, ГО Добој у износу од 3,61 КМ, ГО Бијељина у износу од 4.000,00 КМ, ГО Градишка у износу од 2.258,89 КМ, ГО Бањалука у износу од 1.600,00 КМ, ОО Прњавор у износу од 365,59 КМ, ОО Билећа у износу од 250,00 КМ и ОО Станари у износу од 300,00 КМ.

- Демократски савез-ДЕМОС није у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају исказао трошкове закупнине пословних просторија које је користио ОО Соколац⁷ у износу од 700,00 КМ и ОО Сребреница⁸ у износу од 87,48 КМ.
- Увидом у пословне књиге и годишњи финансијски извјештај за 2022. годину утврђено је да странка није евидентирала нити исказала трошкове по основу бесплатног кориштења пословних простора од правног лица „L.T.G. Company“ д.о.о. Бањалука.
- Странка је трошкове закупнине пословних просторија, које је користила у Козарској Дубици и Рогатици, у годишњем финансијском извјештају исказала у оквиру трошкова осталих закупнина, чиме је прекршила одредбе члана 21. и 22. Правилника.
- Демократски савез-ДЕМОС није у годишњем финансијском извјештају исказао тачне податке о трошковима изборне кампање, чиме је прекршио одредбе члана 21. и 23. Правилника.

⁷ Уговор о закупу пословног простора са Општином Соколац од 27.12.2018. године и 08.11.2022. године.

⁸ Допис Општине Сребреница број: 01-014-248/23 од 24.08.2023. године.

1. Политичка странка је у обрасцу 4.1 у оквиру трошкова рекламе и пропаганде исказала рачун Услужно информативне дјелатности „Звоно медиа“ Вук Мићић с.п. Зворник број: 60 од 20.09.2022. године у износу од 400,00 КМ док је у оквиру трошкова осталих закупнина исказала предрачун ЈУ Спортски центар „Борик“ Бањалука број: 45 од 29.08.2022. године у износу 4.095,00 КМ и рачун број: 1-P-1326/22 од 11.09.2022. године у износу 200,00 КМ, рачун ЈУ Центар за културу „Семберија“ Бијељина број: 05-86/22 од 30.09.2022. године у износу од 292,50 КМ, рачун ЈУ Основна школа „Веселин Маслеша“ Фоча број: 3/22 од 20.09.2022. године у износу од 30,00 КМ, рачун „Berza-produkt trading“ д.о.о. Градишка број: 738/1/2 од 29.09.2022. године у износу од 900,00 КМ, рачун ЈУ Музеј „Стара Херцеговина“ Фоча број: 4/22 од 23.09.2022. године у износу од 150,00 КМ и рачун Града Бањалука број: 05-09-22 од 02.09.2022. године у износу од 660,00 КМ. Странка је такође у обрасцу 4.1 у оквиру трошкова услуга исказала рачун добављача „AAP-ELECTRONIC“ д.о.о. Бањалука број: 00335-1-22 од 24.11.2022. године у износу од 4.095,00 КМ, рачун Инфо медиа групе број: 619/22 од 07.09.2022. године у износу од 702,00 КМ а у оквиру трошкова обезбјеђења рачун ЈУ Дом здравља Бањалука број: 05050001-1128/22 од 05.09.2022. године у износу од 100,00 КМ. Такође, увидом у рјешење Града Требиња број: 06-370-989/22 од 16.09.2022. године, утврђено је да је странка у обрасцу 4.1 у оквиру трошкова такси, новчаних казни и слично, исказала трошкове комуналних такси за рекламне штандове у Требињу у укупном износу од 1.200,00 КМ.

С обзиром да су наведени трошкови настали у вријеме изборне кампање, политичка странка је трошкове у износу од 12.824,50 КМ требала исказати у обрасцу 4.2. годишњег финансијског извјештаја.

2. Увидом у Уговор о вршењу услуге рекламирања на билборду, број: 02-5137/22 од 17.08.2022. године, закључен са добављачем „Водовод“ а.д. Добој, утврђено је да је политичка странка 2022. године остварила трошкове изборне кампање у износу од 280,80 КМ, али исте није евидентирала у пословним књигама за 2022. годину нити исказала у годишњем финансијском извјештају, чиме је прекршила одредбе члана 21. и 23. Правилника.
3. Странка није у пословним књигама евидентирала и у годишњем финансијском извјештају исказала неновчану донацију Јавне установе Спортски центар „Борик“ Бањалука у износу од 455,00 КМ, те је трошкове изборне кампање исказала у мањем износу за 455,00 КМ у односу на остварене, чиме је прекршила одредбе члана 21. и 23. Правилника⁹.
4. Политичка странка у годишњем финансијском извјештају није исказала трошкове изборне кампање по основу објава на друштвеној мрежи „Facebook“ у вриједности од 1.113,50 КМ, као што је наведено у налазу под б).
5. Прегледом података које је доставио „Transparency International BiH“ и увидом у рачуне које је доставила политичка странка, утврђено је да политичка странка није евидентирала нити исказала трошкове закупа сала, дворане и свадбеног салона за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање које је користила у Прњавору (Центар за културу), Приједору (Кино Козара), Теслићу (Дом просвјете), Требињу (Дом младих), Сокоцу (Спортска дворана), Градишци (Културни центар) и Источном Сарајеву (Свадбени салон).
6. Политичка странка у својим пословним књигама и финансијским извјештајима није исказала трошкове закупа рекламних површина (“billboard” и “led display”) на 31 локацији, чиме је трошкове кампање исказала у мањем износу за 19.800,00 КМ у односу на остварене.

⁹ Детаљније објашњено у налазу под б)

Као што је наведено у налазу под б), „Transparency International BiH“ је Централној изборној комисији Босне и Херцеговине доставио податке о оглашавању на Општим изборима 2022. године, док је политичка странка у поступку прегледа финансијских извјештаја доставила рачуне и другу документацију о трошковима изборне кампање, а између осталог рачуне и спецификације о закупу рекламних површина за вањско оглашавање. Прегледом расположиве документације утврђено је да се политичка странка оглашавала на више локација, а да политичка странка нема документацију о плаћању закупа за укупно 31 рекламну површину (23 “billboard” и 8 “led display”), процијењене вриједности од 19.800,00 КМ.

- (4) Демократски савез-ДЕМОС није у обрасцу 5 (обавезе политичке странке) годишњег финансијског извјештаја правилно исказао обавезе на дан 31.12.2022. године, чиме је прекршио одредбе члана 24. Правилника.

Увидом у аналитичке картице добављача за 2022. годину, утврђено је да Демократски савез-ДЕМОС на дан 31.12.2022. године према добављачима „Алф-ом“ д.о.о. Бањалука и „Водовод и канализација“ Пале имао обавезу у укупном износу од 18,60 КМ. Политичка странка је у годишњем финансијском извјештају на обрасцу 5.2 ове обавезе исказала у оквиру јавних прихода.

Такође, политичка странка је у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају исказала обавезе на дан 31.12.2022. године у износу од 20.669,45 КМ, док је у Билансу стања који је поднијела Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге – АПИФ евидентирала обавезе у укупном износу од 20.749,00 КМ.

- (5) Политичка странка у постизборном финансијском извјештају није исказала све неновчане донације и трошкове изборне кампање, чиме је прекршила одредбе члана 12. став (3) Закона о финансирању политичких странака, члана 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине и одредбе Правилника о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких странака („Службени гласник БиХ” број: 10/18 и 5/22).

- (6) Увидом у финансијску документацију политичке странке и књиговодствене исправе утврђени су недостаци код дијела рачуна добављача који су књиговодствене исправе о насталим пословним догађајима¹⁰, док је неке трошкове странка евидентирала на основу предрачуна. Такође, утврђено је да дио рачуна није овјерен за књижење и плаћање.

- Политичка странка је на основу предрачуна добављача ЈУ Спортски центар „Борик“ Бањалука број: 45 од 29.08.2022. године, на конту 5330-Закуп сале по термину, евидентирала трошак закупа у износу од 4.095,00 КМ.

Истичемо да се на основу предрачуна, не може евидентирати трошак у пословним књигама. Предрачун је документ на основу којег се искључиво врши уплата, те као такав може послужити само за евиденцију плаћања у пословним књигама.

- На рачуну правног лица Услужно информативна дјелатност „Звоно медија“ Зворник број: 60 од 20.09.2022. на износ од 400,00 КМ, наведене су „медијске услуге“ у количини 0. На основу наведеног рачуна није могуће утврдити обим услуге коју је наведено правно лице пружио политичкој странци, нити цијену услуге.
- Увидом у рачуне добављача ЈИП „СИМ“ Бијељина број: 374/22-У од 20.04.2022. године у износу од 140,40 КМ, рачун број: 868/22-У од 26.09.2022. године у износу од 1.228,50 КМ, рачун број: 931/22-У од 27.09.2022. године у износу 9,00 КМ и рачун број: 1318/22-У од 28.12.2022. године у износу од 140,40 КМ, рачун добављача ЈУ Спортски центар „Борик“ Бањалука број: 1-Р-1326/22 од 11.09.2022. године у износу 200,00 КМ, те рачун добављача с.п. „Under Control“ Брчко дистрикт број: 017/22 од

¹⁰ У складу са рачуноводственим прописима, садржај књиговодствене исправе мора недвојбено и вјеродостојно показивати врсту и обим настале промјене (куповина, количина, цијена, укупан износ), карактер пословне промјене у књиговодствено-техничком смислу, техничка обиљежја, потписе особа којима се потврђује да је материјал испоручен, односно услуга извршена и сл.

30.03.2022. године у износу од 58,50 КМ утврђено је да исти не садрже потпис корисника услуге.

- Увидом у рачун добављача „КЛИЧКОВИЋ“ Огњен Кличковић с.п. број: 1-09/22-3 од 20.09.2022. године утврђено је да рачун не садржи спецификацију о врсти и количини услуге, већ је наведено да се на основу доспјеле уплате у износу од 4.800,00 КМ за услуге обавјештавања, издаје рачун број: 1-09/22-3.

Трошкови изборне кампање

Према одредбама члана 15.10 Изборног закона БиХ, политичка странка за потребе изборне кампање не смије потрошити више од 0,30 односно 0,20 КМ¹¹ по бирачу у сваком изборном кругу, према броју бирача које је објавила Централна изборна комисија БиХ. Према подацима Централне изборне комисије БиХ, Демократски савез-ДЕМОС је у сврху изборне кампање за Опште изборе 2022. године могао потрошити средства у износу од 755.593,20 КМ.

Демократски савез-ДЕМОС је у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину исказао трошкове изборне кампање у износу од 145.097,98 КМ, што не одговара стварном стању.

Поред исказаних трошкова изборне кампање у износу од 145.097,98 КМ, у току прегледа годишњег финансијског извјештаја, утврђено је да је политичка странка остварила и трошкове изборне кампање у износу од 34.473,80 КМ¹².

Наиме, политичка странка је трошкове изборне кампање у износу од 12.824,50 КМ умјесто у обрасцу 4.2, исказала у обрасцу 4.1 годишњег финансијског извјештаја, док трошкове изборне кампање у износу од 21.649,30 КМ¹³ уопште није исказала у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину.

5.2 ПРЕПОРУКЕ

Препоручује се политичкој странци Демократски савез-ДЕМОС да се придржава одредаба Закона о финансирању политичких странака, а посебно на основу уочених недостатака се препоручује:

- *да финансијска средства обезбијеђена за финансирање странке користи у складу са планом прихода и расхода,*
- *да пријављује све прилоге без обзира на који начин их остварује,*
- *да се не финансира из забрањених извора,*
- *да води пословне књиге у складу са рачуноводственим прописима, односно да успостави потпуне и правилне евиденције о приходима, расходима и обавезама,*
- *да готовинско пословање успостави у складу са принципима и правилима благајничког пословања,*
- *да финансијске извјештаје које подноси Централној изборној комисији Босне и Херцеговине попуњава у складу с Правилником о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и Правилником о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких странака и*

¹¹ Члан 15.10 став 2. Изборног закона БиХ прописује да се максимално дозвољени износ за финансирање изборне кампање израчунава тако што се број гласача у свим изборним јединицама у којима политички субјект има кандидатску листу или кандидата помножи са: 30 фенинга за начелника општине односно градоначелника и за чланове скупштине општине, чланове Народне скупштине РС и Представничког дома Парламента Федерације БиХ, чланове Парламентарне скупштине БиХ, члана Предсједништва БиХ, и предсједника и потпредсједнике РС, односно 20 фенинга за изборе за чланове кантоналних скупштина.

¹² Овај износ није коначан, јер нису укључени трошкови закупа сала, дворане и свадбеног салона за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање.

¹³ Детаљније објашњено у налазу под ц) став (3)

- *да садржај потврде о примљеним прилозима усклади са одредбом члана 6. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака.*

КОМЕНТАР:

У остављеном року, Демократски савез-ДЕМОС није доставио примједбе на налазе ревизије и мишљење ревизора дато у Прелиминарном извјештају о прегледу годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину.

Шеф Одсјека за ревизијске послове

Сања Тошовић

Шеф Одсјека за предревизијске и административне послове

Ријад Селмановић

Помоћник ревизора

Драгомир Елез